

No. 5 Ağustos 1967

Percüman (İstanbul)

ÖZEL BALE TEMSİLİ, UNUTULMAZ

BİR RÜYA GECESİ İDİ

Temsili, 28 Çelebi
Mehmedin hayranlığı ile seyrettik

- 5 -

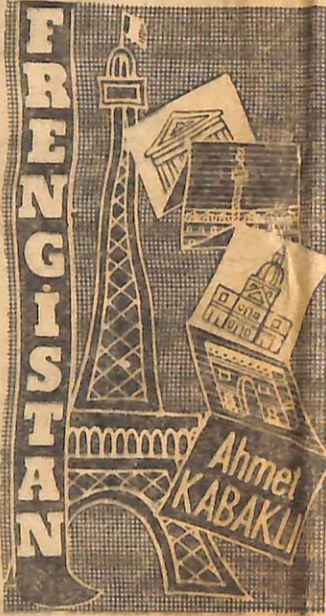
Birçok şehirler gibi Paris'e de karakterini veren binalar vardır. Bizim Topkapı gibi bir saraylar topluluğu olan Louvre, Seine kıyısına kurulu Millî Meclis sarayı, Vilâyet Konağı, Paris Notre-Dame'i, büyük Fransız öülerini barındıran Pantheon Opera vs...

Asıl adı, Millî Opera Tiyatrosu... Millî Müzik Akademi'si de içinde. Paris'in meşhur Bulvarlar'ı ortasında harikâde, güzel, yanı yöresi heykeller, kabartmalar, anıtlar, nakışlarla dolu bir yapı. 11.240 metrekarelik bir sahaya yapılmış 1875 te, II. İmparatorluk devrinde, paraya kıyılarak lükse, sanata, zevke, debdebeye boğularak yapılmış.

Ondan önce de Paris'te bir Opera binası vardı. 1720 de III. Ahmet tarafından gönderilen öğrencimiz 28. Çelebi Mehmet, bu operada bir temsil seyretmiş, döndüğü zaman da «Sefâretname» sinde çok güzel anlatmıştı:

«Paris şehrine mahsus bir oyun var imiş ki «Opere» derlermiş. Acaip sanatlar gösterirlermiş, büyük topluluk olurmuş... Mertebeleri sırasınca herkesin mahsus oturacak yeri var. Bizi Kralın oturduğu yere götürdüler. Kırmızı kadife ile döşenmişti.

Bunun esası; bir hikâyeyi, müessesin göstermek. Her hikâyeyi bir kitap edip basmışlar. Her oyunda bir tür-

lü hikâyeyi henüz zuhur ediyor gibi gösterirler.

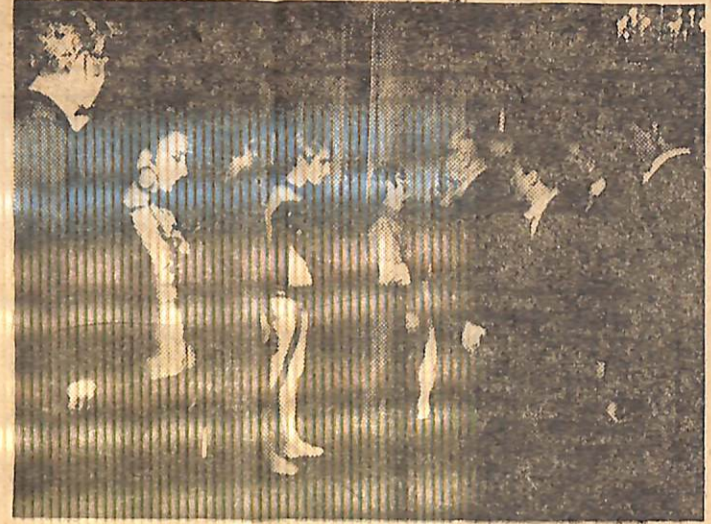
Bizim seyrettiğimiz oyunda bir padişah varmış. Bir başka padişahın kızına âşık olmuş, onu istemiş. Ama kız dahi bir başka padişahın oğluna âşık olmuş. Aralarında geçen sergüzeştî aynıyle gösterdiler...

Gerçi artık opera, Paris şehrine mahsus değil. (İstanbul, Taksim'deki bina 20 yıldan beri tamamlanmış) Bizde de var opera. Fakat 29 Temmuz 1967 Perşembe akşamı, çevresi Türk bayraklarıyla donatılmış Opera'da, jeneral De Gaulle tarafında

Türkiye Cumhurbaşkanı serfine verilen özel bale temsili, 28. Çelebi Mehmet'in hayranlığı ile seyrettiğimi söylersem yalan olmaz.

Seyrettiğimiz bale, Victor Hugo'nun 1831 de yazdığı, büyük şaheseri Notre-Dame de Paris romanından, Roland Petit'in çağdaş baleye adapte ettiği bir oyun. Roland Petit, romanın vakalarını ve jestlerini, istediği kadar değiştirmiş. Bugünkü Paris sokak hayatını, yarı ortaçağ, yarı 1967 dekoru içine yerleştirmiş. Meşhur çançı Kambur Guasimodo, çingenelerin kaçırdığı kız Esmeralda ve ötekiler, sonsuza varan ifade güleriyle, vücut, çehre, el hareketleriyle canlandırıldılar.

Benim için, belki temsil kadar çekici, diğer bir taraf da, bu ünlü Opera sarayının yan salonlarında, koridorlarında, sofalarında gördüğüm hakiki Fransız sosyetesini oldu. De Gaulle, Sunay'la birlikte III. Napoleon'un locasında idi. Ve sanki bu mozayik tavanlı, mermer statülü bu koridorlarda dolaşanlar, III. Napoleon devrinin fidan boyulu, endamlı rengârenk giyimli, eli yelpazeli, duruşu asaleti güzel ve zarif kadınları, nişanlı, üniformalı erkekleri idi. Kendimi bir tarihi filmin çekilişinde yanlışlıkla girdiğim bir senaryoda sandım. Unutulmaz bir rüya gecesi idi.

COK BASARILI GEÇEN TEMSİLDEN SONRA SANATÇILAR CUMHURBAŞKANIMIZ CEVDET SUNAY TARAFINDAN SIRAYLA TEBRİK EDİLİRLERKEN.

CRILLON OTELİNİN BAKMAKTA OLDUĞU ÜNLÜ CONCORDE MEYDANI, ORTADAKİ OBELİSKE SULTANAHMETTEKİ DİKİ-LİTASIN BİR EŞİDİR.

VE ŞATO SEYRİ:

Opera'daki gece kadar sivil bir periler gecesi ni de, ertesi akşam, Tours civarında, Loire nehrine dökülen Cher ırmağı üzerine kemerli sütunlar salarak kurulmuş Chenonceaux şatosunu seyrederek yaşadık. Etraf, anlatılmaz güzellikte bahçeler, yeşillikler, köprüler... İrmağı kemer kemer katederek su sesleri üstünde uyuyan, iki katlı bir şato. Az açığında kocaman bir kule. Bütün bu manzarayı, gece karanlığında «Ses ve Işık gösterisi» (Spectacle Son et Lumiere) ile gözler önüne seriyorlar. Bu şatoda Catherine de Medici, II. François, Marie Stuart, III. Henri, Madame Duphin, türlü çağlarda yaşamış, evlilik, düğün, aşk günleri geçirmişler. George Sand'ın büyükannesi J.J. Rousseau'yu burada kabul etmiş.

İşte bütün o maceraları, tarihi olayları, ışık ve ses halinde canlandırıyorlar. Şato'nun gölgesi ırmakta yıkıyor, iç pencerelerden silüetler geçiyor, aşk fısıltıları, karı koca kavgaları, endişe, korku sesleri, öğütler, iniltiler duyuluyor. Ünlü opera sanatçıları, teypteki sesleriyle bu eski şatonun, aydınlanan bir kaç asırlık hayatını canlan-

İnsan düşünüyor: Şato onarımı, tarih sevgisi, ışık mühendisliği, bahçe mimarisi, opera ses ve müziği birleşip bu fevkalâde âhengi, bu Fransız milletini meydana getirmişler. Bizim tarihi eserler adına, bir öksüzlük hissi duymamak elde mi?

(Devamı var)

Operada balenin verildiği muhteşem gala gecesinde Cumhurbaşkanı ve De Gaulle III. Napolyona ait locada çiçekler içinde görülmüyorlar.

